

GRAVEN IN DE CUNERAKERK

Een paar jaar geleden kreeg ik van de heer van Otterlo uit Zeist (medelid van het Koninklijk Genootschap voor Gelachts en Wapenkunde) het verzoek om van een bepaalde zerk in de Cunerakerk een foto te maken en deze naar hem te sturen i.v.m. genealogisch onderzoek door hem. Mede hierdoor is later het idee geboren om eens meer werk te maken van de grafzerken in de Cunerakerk. De kerkgangers en bezoekers lopen meestal argeloos over deze soms eeuwen oude zerken heen, zonder erbij stil te staan dat hier een stuk geschiedenis van Rhenen ligt. Het zijn als het ware stille getuigen van reeds lang vervlogen tijden. Er zijn mooie stenen, grote en kleine stenen, lelijke en soms bijna geheel versleten stenen bij. Het feit dat er nog zerken in de Cunerakerk liggen duidt er op dat men bij restauraties toch enige waarde er aan heeft gehecht. Aan de andere kant is het zo dat veel stenen verzaagd zijn, slechts dienende ter opvulling van de kerkvloer. Laten we hopen dat men in de toekomst de ons thans nog resterende zerken met meer respect zal behandelen!

Het begon allemaal in de zomer van 1988. Allereerst heb ik toen alle zerken gefotografeerd. Aan de hand van deze fotoserie heb ik de lijst met zerken, zoals P.C. Bloys van Treslong Prins die in 1919 in de Cunerakerk aantrof, vergeleken met de huidige stand van zaken. Al gauw blijkt dat in 70 jaar veel verloren is gegaan, maar dat er thans zerken in de kerk liggen, die Bloys in 1919 niet vermeld heeft. Waarschijnlijk omdat hij ze niet heeft gezien, omdat ze onder de banken lagen. Toch is zijn werk van grote waarde, omdat hij ook zerken beschrijft die thans verdwenen zijn. Welnu, ik had aldus, in navolging van Bloys, een lijst met graven in de Cunerakerk Anno 1988

en een lijst met daar op voorkomende namen. De meeste namen zeiden mij niets. Daarom ben ik toen begonnen met een onderzoek naar de personen "achter" de zerken. Daarbij heb ik een reconstructie gemaakt van de oude kerkadministratie van eigenaren van graven in de kerk. Deze begint in 1648 en loopt door tot eind achttiende eeuw. Bij het gehele onderzoek ben ik steeds (en thans nog) geweldig geholpen door de heer van Otterloo.

Naar mate het onderzoek vorderde werden steeds meer zaken duidelijk. Zo staat op veel zerken het jaartal 1648 vermeld. Niet vanwege het feit dat er een massale sterfte heerste als gevolg van b.v. de pest, maar waarschijnlijk omdat in dat jaar een groot aantal zerken door de kerk verkocht zal zijn. Men kocht een graf of een kelder met een aantal stenen daarbij en liet direkt de naam er in beitelen en het jaar waarin dat gebeurde: 1648. Ook vond ik een resolutie getekend door Anthony Both, met bepalingen inzake het begraven en aanverwante activiteiten daar omheen, zoals de vergoeding van de groefbidders, de doodgraver, de afmetingen van een grafstede, bepalingen omtrent het verkopen van een grafstede, etc.

De resolutie trad in werking op 1 januari 1648. Verder bleek dat de eigenaar van een graf niet altijd uiteindelijk in dat graf werd begraven. Ook werden graven verkocht of vererfd en ze op andere families. Zo kan het gebeuren dat op een zerk twee namen voorkomen, of dat een graf werd verkocht en de nieuwe eigenaar er in werd begraven zonder dat de tekst van de steen werd gewijzigd.

Neem bijvoorbeeld de zerk van Jacob van Rhenen, de laatste van zijn geslacht, overleden op 28 oktober 1688 en diens echtgenote Catharina Morlot, overleden op 19 augustus 1702. Hun wapens zijn uitgebeiteld in de zerk. Maar ook lezen we op dezelfde zerk: "D'Heer Hendrik Smissaert hooftofficier deser stadt Anno 1770".

Uit de kerkadministratie blijkt dat in 1648 jonker van Rhenen eigenaar was van deze kelder met 6 stenen. In 1787 was de weduwe van wijlen de heer hoge officier Smissaert de eigenaar. Hendrik Smissaert zelf overleed op 1 februari 1786. Waarschijnlijk had hij de kelder in 1770 van erfgenamen van de Van Rhenen's gekocht. Het feit dat de kerkadministratie van eigenaren van graven pas in 1648 begint wil overigens niet zeggen dat er niet eerder in de kerk begraven werd. De thans oudste zerk in de Cunerakerk is die van Dionijs van Leefdael, overleden in 1491. Zijn ouders lagen ook in de kerk begraven, maar hun zerk was in de 17de eeuw reeds verdwenen.

Als laatste geef ik een lijstje met namen van families welke direkt of indirekt iets te maken hebben gehad met de graven in de kerk. Hoewel summier (de index behelst honderden namen), staan er wellicht namen tussen die de hedendaagse Rhenenaar aanspreken. Vanzelfsprekend ben ik bereid gegevens, over personen of families waarin men geïnteresseerd is, uit te wisselen. Evenzo houd ik mij aanbevolen voor mij nog onbekende gegevens.

Van Aalwijk, Van Bercheyck, Beyer, Boonsayer, Van Brederode, Van Brienen, Van Brenk, Budding, Coertpenning, Craayvanger, Van Deventer, Doornebal, Van Duverden, Van Dulcken, Van Gelre, Van Geyn, Van Griethuizen, Van Hoolhorst, Van IJsendoorn, Klerck, Van Leefdael, Lijster, Lobe, Menso, Van Noort, Van Ommeren, Palmer(t)s, Portone, Van R(e)umelaar, Roghair, Van Schoonhoven, Smissaert, Soet, Toll, Van Varik, Vastrik, Vereest, Verhell, Verwey, Vonk van Lienden, De Vrind, Wilbrink.